

במוחס. מבארת הגמרא: **אמר רב, ולא אמרן, אלא דלא טעים מידי** 59
 - שלא טעם כלום בין ההקזה לתשמיש, **אבל טעים מידי לית לן בה** 60
 - אין בזה חשש. 61
 הגמרא חזרת לעסוק בדין תשמיש המיטה ביום: **אמר רב הסדא,** 62
אסור לו לאדם שישמש מפתו ביום, שנאמר (ויקרא יט יח), 63
'ואהבת לרעך כמוך'. מבררת הגמרא: מאי משמע - היכן משמע 64
דין זה. משיבה הגמרא: אמר אביי, אם משמש ביום יש חשש שמא 65
יראה בה דבר מגונה, ותתנגה עליו, ויבטל מצות זאהבת לרעך 66
כמוך. 67
אמר רב הונא, ישראל קדושים הם, ואין משמשין מפותיהן ביום. 68
אמר רבא, ואם הניח בית אפל (חשוך) מותר לשמש ביום, שאין 69
חשש שיראה בה דבר מגונה. מוסיף רבא: ותלמיד הקם מאפיל 70
(מחשוך) בכסותו ומשמש ביום, לפי שידוע לנהוג בצניעות.) 71
מקשה הגמרא: תנן, לבית שמאי צריכה שני עדים לכל תשמיש, או 72
תשמש לאור הנר, הרי שמוטר לשמש ביום. מתרצת הגמרא: אימא, 73
תבדוק את העדים לאור הנר. 74
מקשה הגמרא: תא שמע, שנינו בברייתא (לעיל טז): אף על פי 75
שאמרנו המשמש מפתו לאור הנר הרי זה מגונה, צריכה האשה 76
שני עדים על כל תשמיש או תשמש לאור הנר. הרי שמוטר לשמש 77
לאור הנר. מתרצת הגמרא: אימא, תבדוק מפתו וכלומר, את 78
העדים לאור הנר הרי זה מגונה, שאי אפשר לבדוק היטב אלא 79
לאור היום. 80
מקשה הגמרא: תא שמע, והאנשים של בית מנבב המלך היו 81
עושין שלשה דברים, ומזכירין אותן לשבח על כך. ואלו הן: א. היו 82
משמשין מפותיהם ביום. ב. ובדקין מפותיהם - נשיהם בודקות 83
דיוקא במילא פרהבא - בצמר גפן, שהוא לבן ונראית בו טיפת דם 84
כחורל. ג. ונהגין טומאה וטהרה בשלגים אף שהשלג אינו מאכל 85
או משקה. מסיימת הגמרא את הקושיא: קתני מיהא, משמשין 86
מפותיהן ביום. מתרצת הגמרא: אימא, בודקין מפותיהם ביום, 87
ולא לאור הנר. מביאה הגמרא ראייה לתירוץ: הכי נמי מסתברא, 88
דאי סלקא דעתך משמשין ביום, מדוע מזכירין אותן לשבח, אף 89
אם מותר לשמש ביום אין מעלה בכך. דוחה הגמרא את הראיה: אין 90
הכי נמי, שיבחו אותם ששימשו ביום, שבליה יש חסרון, דאנב 91
דאיבא אונם שניה מגניא באפיה - שמפני שאנוס להירדם, אינו 92
מתאוה לה כל כך ומתנגה בפניו. 93
הגמרא מבארת איזה עד כשר לבדיקה: שנינו בברייתא, ובדקין 94
מפותיהן במילא פרהבא. מביאה הגמרא ראייה מכאן לדברי 95
שמואל: מסייע ליה לשמואל, דאמר שמואל, אין בודקין את 96
המטה אלא בפקולין - בצמר גפן, או בצמר של כבש, נקין ורף. 97
אמר רב, תיינו דכי הואי התם - זהו הדבר שכאשר הייתי בארץ 98
ישראל, בערבי שפתותי הווי אמרי מאן בעי פקולי פנהמא - היו 99
מכריזים ואומרים מי רוצה צמר גפן בלחם, ולא ידענא מאי קאמרי 100
- ולא הבנתי מה כוונתם. עכשיו אני מבין שהם מכרו צמר גפן 101
לבדיקה. 102
הגמרא דנה בכשרות הפשתן לבדיקה: אמר רבא, הני שחקי 103
דכיתנא מעלי לבדיקה - בגדי פשתן שחוקים ובלויים טובים 104
לבדיקה. מקשה הגמרא: איני, והא תנא דבי מנשה, אין בודקין את 105
המטה לא בעד אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן, שהוא אינו לבן, 106
ואין הדם ניכר יפה אלא על עד לבן. ואין לבדוק אלא בפקולין או 107
בצמר נקי ורף. הרי שאין לבדוק בפשתן. מתרצת הגמרא: לא 108
קשיא, הא בכיתנא - הברייתא מדברת בפשתן עצמו שאינו לבן, 109
והא במאני דכיתנא - ורבא דיבר בבגדי פשתן שהם לבנים. עוד 110
תירוץ: ואיבעית אימא, הא והא במאני דכיתנא - כאן וכאן מדובר 111
בבגדי פשתן, אלא דהא בקהרתי - דברי הברייתא כחדשים שאינם 112
לבנים כל כך, והא בשחקי - ורבא דיבר בשחוקים ובלויים שלבנים 113
יותר.) 114
שנינו בברייתא: נוהגין טומאה וטהרה בשלגין. הגמרא מבררת את 115
דין הטומאה והטהרה בשלגים: תנן התם, שלג אינו לא אוכל ולא 116

ג. ומשתין מים ערום לפני מפתו, שמואס לישון במקום מטונף. ד. 1
 והמשמש מפתו לפני כל חי. 2
 מבארת הגמרא בפני איזה חי אסור לשמש: **אמר ליה רב יהודה** 3
לשמואל, האם ואפילו לפני עכברים נאמר שאסור לשמש. אמר 4
ליה שמואל, שיינא - תלמיד חכם מחודד בתלמודו, לא, אלא על 5
כגון מנהגם של בית פלוני, שמשמשין מפותיהן לפני עכדיהם 6
ושפתותיהם. מבררת הגמרא: ואינהו מאי דרוש - והם מאיזה 7
מקרא דרשו שמוטר לעשות כן. משיבה הגמרא: שאמר אברהם 8
לאליעזר עבדו, 'שבו לכם פה עם החמור' (בראשית כב ה), ולמדנו 9
מכאן שעבד הוא עם החמור להמור. וסברו שמוטר לשמש בפני 10
עבדים ושפחות כמו בפני חמור.) 11
הגמרא מביאה עובדות מהאמוראים בענין זה: רבה בר רב הונא 12
היה מקרקש וגי דכילתא - מקשקש בפעמונים שתלויים בכילה 13
(מיטה מכוסה בוילון) קודם התשמיש, שיצאו בני ביתו. אביי באלי 14
דיבוי - היה מגרש אף את הזוביב, בשעת תשמיש. רבא באלי 15
פרוהי - היה מגרש אף את היתושין בשעת תשמיש. 16
הגמרא מביאה עוד כמה הנהגות שאמר רבי שמעון: אמר רבי 17
שמעון בן יוחי, חמשה דברים הן שהעושה אותן מתחייב בנפשו 18
גורם לעצמו מיתה, ודמו בראשו - וחובת דמו נדרשת ממנו. ואלו 19
הן: א. האוכל שום קלוף וכצל קלוף וביצה קלופה שעבר עליהן 20
הלילה. ב. והשוותה משקין מוזגין - כגון שמזג יין במים) שעבר 21
עליהן הלילה. ג. והלן בבית הקברות. ד. והנוטל צפרניו וזרקן 22
לרשות הרבים. ה. והמקוץ דם ומשמש מפתו. 23
למדנו בברייתא: האוכל שום קלוף כו' ובצל קלוף וביצה קלופה 24
שעבר עליהן הלילה. מבארת הגמרא: ואף על גב דמנחי בסילתא 25
- שהבצל והשום והביצה מונחים בסל, ומצייירי וחתמי - והיו 26
צרורים וחתומים בלילה, אין לאכול מהם, שרוח רעה שורה עליהן. 27
ולא אמרן שרוח רעה שורה עליהן, אלא דלא שייך בהן עיקרן 28
(השערות שבראשן) או קליפתן, אבל שייך בהן עיקרן או קליפתן 29
לית לן בה - אין בזה חשש. 30
למדנו בברייתא: והשוותה משקין מוזגין שעבר עליהן הלילה. 31
הגמרא מבארת אילו כלים לנה אמר רב יהודה אמר שמואל, והוא 32
שלגו בכלי מתכות. מוסיפה הגמרא: אמר רב פפא, וכלי נחר - 33
כלים העשויים מאדמה שחופרים ממנה 'צריף' (ע"ז לג): בכלי 34
מתכות דמו, ומשקין שלנו בתוכם יש בהם סכנה. וכן אמר רבי 35
יוחנן, והוא שלגו בכלי מתכות, וכלי נחר בכלי מתכות דמו. 36
למדנו בברייתא: והלן בבית הקברות. אומרת הגמרא: הטעם 37
שהולך ללון בבית הקברות, הוא כדי שתשרה עליו רוח טומאה, 38
ועל ידה אוחו את העינים כדרך הליצינים. ומתחייב בנפשו, דוימנין 39
דמסכנין ליה - שלפעמים השדים שבבית הקברות מסכנים אותו. 40
למדנו בברייתא: והנוטל צפרניו וזרקן לרשות הרבים דמו בראשו. 41
מבארת הגמרא את הטעם: מפני שאשה מעוברת עוברת עליהן 42
(על הצפרנים), ומפלת את עובריה. 43
הגמרא מבארת באיזה אופן אסור להשליך את הצפרנים, אומרת 44
הגמרא: ולא אמרן שיש סכנה להשליך צפרנים, אלא דשקיל 45
בגנוסמרי - שנטל אותם במספרים. עוד תנא: ולא אמרן, אלא 46
דשקיל הידיה ודבריעה - שנטל את כל צפרני ידיו ורגליו. תנאי 47
נוסה: ולא אמרן, אלא דלא נו מידי בתרייהו - שלא חתך איזה דבר 48
אחרי שנטל את צפרניו, אבל נו מידי בתרייהו לית לן בה - אבל 49
אם חתך איזה דבר אחרים, אין בזה חשש. מסיקה הגמרא: ולא 50
היא, אלא לכולה מילתא חיישינן שלא להשליך את הצפרנים. 51
הברייתא מבארת מה יש לעשות בצפרנים: תנו רבנן, שלשה דברים 52
(דרגות) נאמרו בצפרנים, השורפן הוא חסיד, שעל ידי כך לא 53
יתגלו לעולם. הקובר צדיק, שנוהר שלא יחוקו בהם. והזרקן רשע. 54
למדנו בברייתא: והמקוץ דם ומשמש מפתו דמו בראשו. הגמרא 55
מבארת את הסכנה שבדבר: דאמר מר, המקוץ דם ומשמש מפתו, 56
הויין (היו) לו פנים ויתקין - חלשים. ואם הקיוו שניהם ושמשו, 57
הויין לו פנים בעלי ראתן, שהם חלשים ביותר, שיש להם שרץ 58

המשך ביאור למסכת נדה ליום חמישי עמ' א

8 תמזה הגמרא: **הא גופא קשיא, אמרת נטמא מקצתו לא נטמא**
9 **כולו, והדר תני, נטהר מקצתו נטהר כולו, למימרא דנטמא כולו**
10 – ממה שכולו צריך טהרה מוכח שיש אפשרות שנטמא כולו, והרי
11 אמרת שאינו נטמא כולו. מתרצת הגמרא: **אמר אביי, יש אופן**
12 **שנטמא כל השלג, וכגון שהעבירו על אויר תנור של חרס שבתוכו**
13 **שרץ, ונכנס השלג לתוכו, דהתורה העידה על כלי חרס שנטמא**
14 **כל מה שבתוכו,**

1 **משקה ואינו מקבל טומאה.** ואף אם **הישב עליו לאבילה, אינו**
2 **מטמא טומאת אוכלין,** שבתלה דעתו אצל כל אדם. ואם חשב עליו
3 **למשקה, מטמא נ**–מקבל טומאה| כדין **טומאת משקין** שקרוב יותר
4 להיות משקה. דין נוסף: אם **נטמא מקצתו,** שנגעה הטומאה
5 במקצתו, **לא נטמא כולו,** שכל קורט שבו נחשב בפני עצמו. אבל
6 אם **נטהר מקצתו,** שרק השלג שבפי הכלי נגע במקוה, **נטהר כולו**
7 שנחשב שכולו נושק למי המקוה.

49 הדמים, דמי החרד ודמי העלייה, יוצאים דרך הפרוזדור ואין יודעים
 50 מנין הגיע דם זה. ואף שהיה לנו להחזיקו בחזקה שהגיע מן העלייה
 51 ולטהרו, שהרי דם המגיע מן החרד ויוצא לפרוזדור יורד לבית הרחם
 52 קודם שמגיע לצד פניה, מכל מקום, חוששים שמא התכופה ונפלה
 53 על פניה, ונמצאו אחוריה למעלה ופניה למטה, וירד הדם לאורך
 54 הפרוזדור מצד אחוריה לצד פניה ולא הספיק לרדת לבית הרחם,
 55 ולכן טמא מספק.
 56 מקשה הגמרא: **אמר אביי, מאי שנא מן הלול ולחוי, דספקו טמא**
 57 - שטמא מספק שמא הגיע מן החרד, ואין אומרים שודאי טהור אף
 58 שדם החרד אינו בא לשם, ומשום דחוששין דלמא שחתה ומחרד
 59 ארתא - שמא התכופה ומן החרד הגיע דם זה, מן הלול ולפנים נמי,
 60 אימא אנדקרה, ומעלייה ארתא - שמא הודקה ונשכבה לאחוריה,
 61 ומן העלייה הגיע דם זה, שעל ידי שכבתה נמצאו אחוריה למטה
 62 ופניה למעלה, והגיע דם העלייה אל צד אחוריה ולא יצא בדרכו אל
 63 בית הרחם. וכיון שאפשר שהגיע מן החרד ואפשר שהגיע מן העלייה
 64 אין לטמאו בתורת ודאי אלא בתורת ספק בלבד.
 65 לכן מפרש אביי באופן אחר: **אלא אמר אביי, אי בתר הששא אולת**
 66 - אם הולך אתה אחר החששות, כלומר, אין אתה סומך על דרך
 67 הילוכו הטבעי של הדם, אלא חושש למקרה הנולד לעיתים, כגון
 68 שהתכופה, אידי ואידי ספק הוא - גם בנמצא מן הלול ולפנים וגם
 69 בנמצא מן הלול ולחוץ הרי הוא טמא מדין ספק, שכמו שאם נמצא
 70 מן הלול ולחוץ חושש אתה שמא התכופה והגיע הדם מן החרד
 71 כלפי פניה, כך גם אם נמצא מן הלול ולפנים יש לחוש שמא הודקה
 72 והגיע הדם מן העלייה כלפי אחוריה. **ואי בתר חזקה אולת** - ואם
 73 הולך אתה אחר חזקת דרך הילוך הדם, ואין אתה חושש שהתכופה
 74 או הודקה, בנמצא הדם מן הלול ולפנים, ודאי טמא, שחוקתו
 75 שבא מן החרד, שדם העלייה, מן הלול ולחוץ היה עליו להימצא.
 76 ועל אופן זה שנינו במשנה 'שחוקתו מן המקור', שהוא טמא בודאי.
 77 ואם נמצא הדם מן הלול ולחוץ, ודאי טהור, שאין חוששים שמא
 78 התכופה, ובודאי מן העלייה הגיע, ואין תולים מספק, אלא טהור
 79 הוא מדין ודאי.
 80 הגמרא מביאה מחלוקת בדין האמור: **תני רבי חייא, דם הנמצא**
 81 **בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש, כלומר, אם נכנסה האשה**
 82 **למקדש חייבת חטאת, שטמא מדין ודאי ואין כאן חשש חולין**
 83 **בעורה, ושורפין עליו את התרויפה, כלומר, ואם נגעה בתרומה,**
 84 **טמאה התרומה מדין ודאי ונשרפת. ורב קמינא אמר, אין חייבין**
 85 **עליו על ביאת מקדש, שאין טמאה האשה אלא מספק וחוששים**
 86 **לחולין בעורה, ואין שורפין עליו את התרויפה אלא תולים, אין**
 87 **שורפים ואין אוכלים.**
 88 מבארת הגמרא: **לחך לישנא, דאמר אביי, אי בתר הששא אולת,**
 89 **שהולכים אחר החששות, ובנמצא הדם בפרוזדור בין מן הלול ולפנים**
 90 **ובין מן הלול ולחוץ טמא מספק ולא מדין ודאי, מסייע ליה אביי,**
 91 **לשיטת רב קמינא שאמר שדם הפרוזדור ספק הוא, ומעמידים דבריו**
 92 **בנמצא בין מן הלול ולפנים בין מן הלול ולחוץ. ופליגיא שיטתו דרבי**
 93 **חייא על אביי, שהרי ללשון זו לעולם אין טמאה ודאית בנמצא הדם**
 94 **בפרוזדור כיון שתמיד חוששים שמא הגיע מן העלייה, ורבי חייא**
 95 **אמר שטמא בודאי. ולחך לישנא דאמרת, אי בתר חזקה אולת,**
 96 **שכפי דרך הילוך הדם כך מחזיקים אותו, ומן הלול ולפנים ודאי טמא**
 97 **ומן הלול ולחוץ ודאי טהור, מסייע ליה לרבי חייא שאמר שטמא**
 98 **בודאי, ומעמידים דבריו בנמצא הדם מן הלול ולפנים, ובנמצא מן**
 99 **הלול ולחוץ נאמר שהוא טהור.**

1 **ואפילו מלא גרגרי תרדל, שרק מעט מהם נוגעים בדפנות הכלי,**
 2 **ומכל מקום הכל טמא, שנאמר (ויקרא יא לג) 'כל אשר בתוכו טמא',**
 3 **ובאופן זה נטמא כל השלג.**

משנה

4 משנתנו מבארת ענין יציאת דם מן המקור האמור בתורה שטמא
 5 את האשה: **משל משלו חכמים** בבית הרחם **שבאשה**, כדי לפרש
 6 דיניו. שלשה מקומות יש בו שהם כעין החרד והפרוזדור והעלייה,
 7 ובגמרא יתבאר מה הם והיכן מקומם. דם הפרוש מן החרד טמא,
 8 ומטמא את האשה בטומאת נדה או זבה, שהוא דם המקור שאמרה
 9 התורה. דם הפרוש מן העלייה טהור, שדם העלייה אינו דם נדות.
 10 אם נמצא דם בפרוזדור, ופרוזדור עצמו אינו מוציא דם, אלא הדם
 11 הגיע או מן החרד או מן העלייה, ואין ידוע מאיזה מהם, ספקו טמא
 12 - מספק טמא הדם טמאה ודאית, לפי שחזקתו מן המקור - לפי
 13 שחזקת דם זה שהגיע מן המקור, הוא החרד, ולא מן העלייה.
 14

גמרא

15 הגמרא מביאה מימרא בנדון משנתנו: **רמי בר שמואל ורב יצחק**
 16 **בריה דרב יהודה תנו הלכות נדה בי -אצל רב הונא. אשכחניהו**
 17 **רבה בר רב הונא, דיתבי וקאמרי, החרד מכפנים, והפרוזדור**
 18 **מכחוי, כלומר, החרד והפרוזדור, שניהם נמצאים זה לצד זה בעובי**
 19 **גופה, החרד שהוא חלל הרחם, לצד אחוריה, והוא המקור,**
 20 **והפרוזדור לצד פניה והוא צוואר הרחם, וכתלי הרחם עומדים תחת**
 21 **אמצע הפרוזדור, ודמים היוצאים מן החרד עוברים דרך הפרוזדור**
 22 **ויורדים לבית הרחם ויוצאים אל מחוץ לגופה. ועלייה כנייה על גבי**
 23 **שתייהן, על גבי החרד והפרוזדור, ולול - פתח העשוי כמין ארובה**
 24 **פתוח, בין עלייה לפרוזדור, ודרכו יורדים דמי העלייה לפרוזדור.**
 25 **נמצא דם בפרוזדור, מן הלול ולפנים - בחלק שמן פתח הלול**
 26 **שבפרוזדור כלפי פנים, לצד החרד, ספקו טמא - טמא הדם מספק,**
 27 **לפי שדם זה מן החרד הגיע ולא מן העלייה, שאם מן העלייה היה בא**
 28 **צריך היה להימצא בצד שמן הלול ולחוץ, שדרך ירידת הדם מן**
 29 **העלייה היא כלפי חוץ, ולאחר שיוורד הדם מן הלול לקרקע**
 30 **הפרוזדור אינו חוזר לאחוריה שהרי אמצעו פתוח לכתלי בית הרחם,**
 31 **והיה יורד לשם קודם שישוב לאחוריה. נמצא הדם בפרוזדור, מן**
 32 **הלול ולחוץ - בחלק שמן פתח הלול ולחוץ, כלפי פניה, ספקו טהור**
 33 **- טהור הדם מספק, לפי שדם זה מן העלייה הגיע וטהור הוא, שאם**
 34 **מן החרד היה בא מן הלול ולפנים היה עליו להימצא, והיה יורד אל**
 35 **בית הרחם קודם שהיה עובר לצד פניה.**
 36 מקשה הגמרא: **אתא ואתא ליה לאבובי** - בא רבה ואמר לאביו רב
 37 הונא, **ספקו טמא, אמרת לן מר -** האם כך אמרת להם, שדם
 38 הנמצא בפרוזדור מן הלול ולפנים טמא מספק, ולא מדין ודאי, והא
 39 **אנן, שחזקתו מן המקור תנן -** והרי שנינו במשנה שדם הנמצא
 40 בפרוזדור טמא לפי שחזקתו שבא מן המקור, ומטעם זה יש לטמאו
 41 בתורת ודאי ולא בתורת ספק, ולדברך, במה נעמיד דברי המשנה,
 42 אם מן הלול ולפנים, הרי אתה אומר שטמא מספק, ומן הלול ולחוץ
 43 בודאי לא שייך להעמיד שהרי אתה אומר שטהור מספק.
 44 מיישבת הגמרא: **אמר ליה רב הונא לרבה, אנא הכי קאמינא -** אני
 45 כך אמרתי להם, נמצא הדם בפרוזדור מן הלול ולפנים, ודאי טמא,
 46 שודאי מן החרד הגיע, ועל כך שנינו במשנה 'שחוקתו מן המקור'. מן
 47 הלול ולחוץ, ספקו טמא - טמא מספק, לתלות, ומטעם, ששני
 48